

Den nære psykiatri

Borgeren i centrum

EN FÆLLES RETNING FOR DEN NÆRE PSYKIATRI I REGION MIDTJYLLAND

Deltagere i Alliancen

- Region Midtjylland
- PLO Midtjylland
- Bruger- og pårørendeorganisationer indenfor psykiatrien
- Favrskov Kommune
- Hedensted Kommune
- Herning Kommune
- Holstebro Kommune
- Horsens Kommune
- Ikast-Brande Kommune
- Lemvig Kommune
- Norddjurs Kommune
- Odder Kommune
- Randers Kommune
- Ringkøbing-Skjern Kommune
- Samsø Kommune
- Silkeborg Kommune
- Skanderborg Kommune
- Skive Kommune
- Struer Kommune
- Syddjurs Kommune
- Viborg Kommune
- Aarhus Kommune

De deltagende kommuner er opdelt i klynger

Klyngerne er en geografisk opdeling af kommunerne med udgangspunkt i regionens akuthospitaler. Der er i alt fem klynger i Region Midtjylland, og kommunerne er knyttet op på de hospitaler, de primært anvender.

En fælles retning for den nære psykiatri - med borgeren i centrum

Alliancen om den nære psykiatri er et unikt samarbejde mellem de 19 midtjyske kommuner, Region Midtjylland, PLO-Midtjylland samt bruger- og pårørendeorganisationer i psykiatrien. Målet er at give en bedre hjælp til psykisk sårbare borgere med psykiske udfordringer og forebygge, at psykiske lidelser opstår og udvikler sig. Kort sagt, vil vi sikre sammenhæng i den hjælp, vi hver især står for som en del af et samlet forløb for borgeren.

Alliancen er dannet af Kommune Kontaktrådet (KKR) på en konference i marts 2018 for at forbedre og udvikle den nære psykiatri i Midtjylland. Baggrunden er, at stadig flere borgere rammes af psykiske lidelser. Den nære psykiatri er udtryk for hjælp i hverdagslivet indenfor de rammer, borgeren befinder sig. Den hjælp spiller en afgørende rolle både i at forebygge psykiske lidelser, og når man skal komme sig efter en psykisk sygdom.

Mange borgere med psykiske lidelser har komplekse problemer og brug for hjælp fra det rigtige tilbud. Ofte går tilbuddene på tværs af de kommunale forvaltningsområder, den regionale behandlingspsykiatri og almen praksis. Det er helt afgørende, at borgerne får den hjælp, de har brug for, uanset om det er kommune, region, egen læge eller frivillige, der tilbyder hjælpen. Det vigtige er, at der er sammenhæng i tilbuddene.

I Alliancen vil vi forbedre og udvikle den nære psykiatri i Midtjylland. Vi har forpligtet os selv og hinanden på at arbejde tættere sammen. Det betyder bl.a., at vi er fælles om flere løsninger, så borgerne får mere ensartet hjælp af samme høje kvalitet.

Alliancens første indsatsområder er politisk prioriteret i regi af Sundhedsaftalen 2019-2023, og omhandler at finde fælles løsninger for at hjælpe børn og unge i mistrivsel samt voksne borgere med svær psykisk sygdom.

Sammen har vi i foråret 2019 sat ti udviklingsinitiativer i gang, der målrettet skal sikre mere sammenhængende og bedre hjælp til de prioriterede målgrupper. Nogle initiativer udvikles og afprøves i samarbejde mellem et hospital og de omkringliggende kommuner (klyngerne), andre i enkelte kommuner og tværgående tværsektorielle arbejdsgrupper. Udviklingsprocesserne skal bl.a. afklare, om løsninger kan og skal spredes til alle kommuner i regionen gennem fx samarbejdsaftaler mellem alliancens parter.

I kan på de følgende sider læse en kort beskrivelse af alle initiativerne. Initiativerne er i forskellige processer, hvilket er vigtigt at have for øje - nogle er klar til politisk godkendelse, nogle er klar til afprøvninger og andre udvikles der fortsat på.

Alliencens fælles vision

Med borgeren ved roret i den nære psykiatri

Vi vil arbejde for at forbedre indsatsen rettet mod borgere. Det vil vi i en stærk alliance mellem borgere, pårørende, kommuner, praktiserende læger og hospitaler.

I Alliancen arbejder vi for at:

- Tage udgangspunkt i borgerens drømme og ønsker for fremtiden
- Prioritere forebyggelse, behandling og rehabilitering af psykiske sygdomme på linje med behandling af somatiske sygdomme
- Inddrage og understøtte familie og netværk omkring borgeren
- Handle hurtigt ved tegn på mistvivsel eller forværring af psykisk sygdom
- Tilbyde den rette hjælp i rette tid til borgere, der har brug for støtte eller behandling

De 10 initiativer

MENTAL SUNDHED HOS BØRN OG UNGE

SIDE 6 - 9

- INITIATIV 1** // En fælles forpligtende plan
- INITIATIV 2+4** // Den gode overgang mellem folkeskole og ungdomsuddannelse, herunder trivselsvejledere
- INITIATIV 3** // Oplysning om social (mis)forståelse: "Jeg er helt normal"
- INITIATIV 5** // Afprøvning af en fremskudt regional funktion i børne- og ungdomspsykiatrien

INITIATIVER I FORHOLD TIL VOKSNE BORGERE MED SVÆR PSYKISK SYGDOM

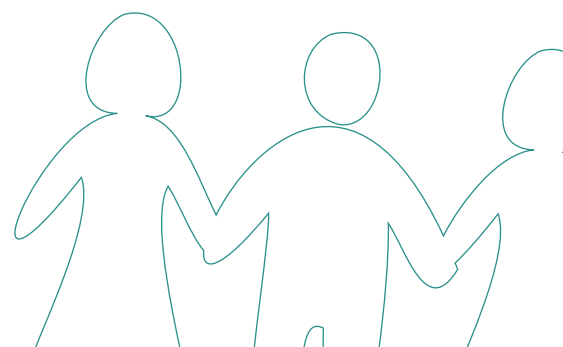
SIDE 10 - 13

- INITIATIV 6** // Én borger - ét fælles forløb
- INITIATIV 7** // Sundhedsvisitationer i alle klynger
- INITIATIV 8** // Initiativer for de mest udsatte borgere
- INITIATIV 9** // Udgående ambulante teams

TVÆRGÅENDE INITIATIVER

SIDE 14 - 15

- INITIATIV 10** // IT og kommunikation på tværs
- INITIATIV 11** // Bedre forebyggelse og behandling af selvskade

En fælles forpligtende plan

Formål

Alle børn og unge, som henvises til Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling (BUA), fortjener at blive mødt af et velfungerende og fleksibelt system. Samarbejdet mellem de parter, som er involveret i de unges forløb, skal styrkes og koordineres gennem en fælles forpligtende plan.

Der er behov for at skabe bedre sammenhæng og klar ansvarsfordeling mellem skoletilbud, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), praktiserende læger og regionspsykiatrien for børn og unge, som henvises til Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling gennem en fælles forpligtende plan. Planen skal skabe bedre sammenhæng og klar ansvarsfordeling mellem de involverede parter med barnet i centrum.

Hvem står bag, og hvad er status?

Med Randersklyngen som facilitator har Horsens-, Aarhus-, Midt- og Randersklyngerne udviklet et fælles, forpligtende forløb og en handleplan. Modellen går ud på at skabe:

- Bedre sammenhæng og klar ansvarsfordeling omkring barnets/den unges forløb.
- Hurtigere og mere målrettet indsats til barn/ung og familie.
- Én indgang til alle regionens kommuner for praktiserende læger, somatiske børne- og ungeafdelinger og Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling.
- Mulighed for at fagprofessionelle får adgang til sparring med andre fagprofessionelle herunder Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling.
- Mere kvalificerede henvisninger til Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling.

Modellen er udviklet, færdiggjort og klar til afprøvning. Næste skridt er således afprøvning af modellen i en enkelt kommune.

Den gode overgang mellem folkeskole og ungdomsuddannelse, herunder trivselsvejledere

Formål

I overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse er et stigende antal unge psykisk sårbare. For uddannelsesparate unge giver overgangen til ungdomsuddannelse mulighed for vækst og positive forandringer, men det kan også være en sårbar fase med risiko for stagnation og negativ udvikling. Tidlig opmærksomhed giver rettidigt fokus på små indsatser, der kan gøre en stor forskel for den unges trivsel.

Initiativet skal sikre, at vigtig viden om den unges trivsel overdrages fra folkeskolen til den modtagende ungdomsuddannelse, og at eventuelle vigtige relationer kan følge med i overgangen. Initiativet skal også afdække, om der er behov for et fælles koncept for udbredelse af trivselsvejledere, frivillige og professionelle, ung til ung rådgivning og andre tiltag.

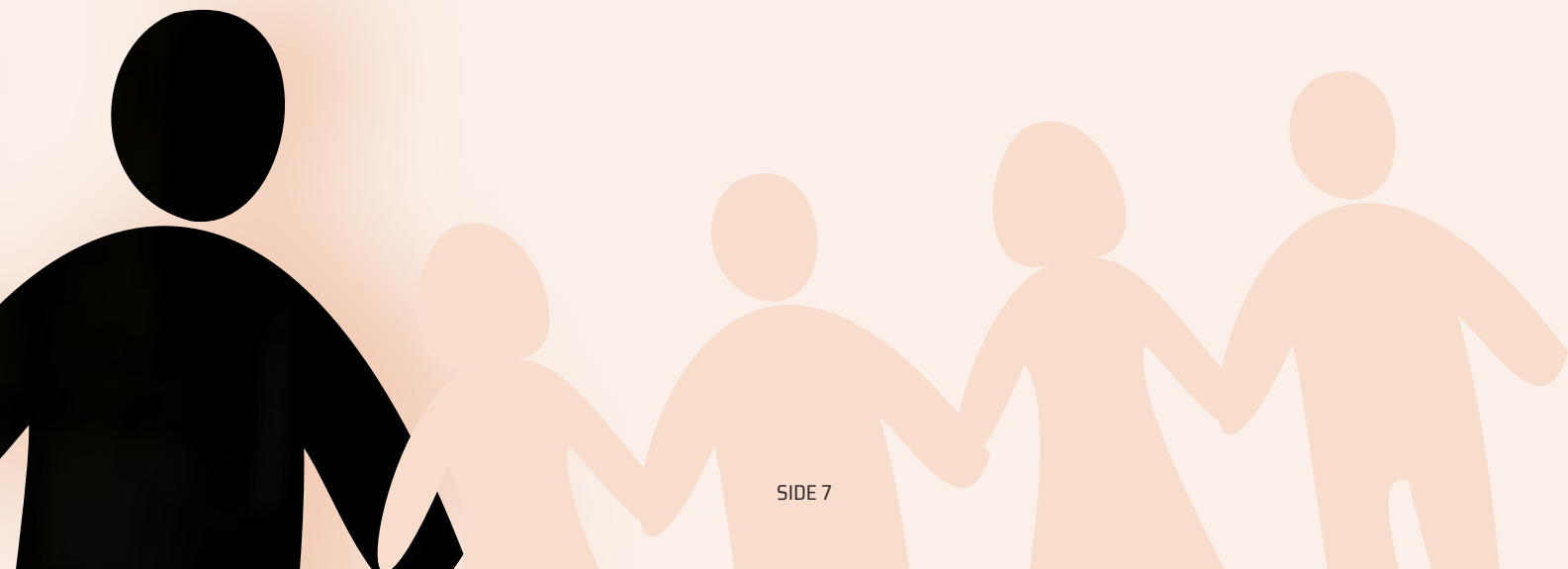
Hvem står bag, og hvad er status?

Initiativet udvikles i Randersklyngen sammen med ungdomsuddannelser. Udviklingsarbejdet er sat i gang gennem et kick-off møde, hvor der deltog repræsentanter fra størstedelen af ungdomsuddannelserne i Randersklyngen. Det blev efterfulgt af en workshop med henblik på at udbrede initiativet til alle fem klynger.

Mange ungdomsuddannelser og flere folkeskoler har etableret forskellige former for støtteordninger, nogle steder med professionelle psykologer tilknyttet og andre steder inddrages frivillige støtteforeninger. De skal fungere som inspiration til yderligere udbredelse af trivselsvejledere i alle klyngerne

Der nedsættes nu en arbejdsgruppe i Randersklyngen, der skal udarbejde et koncept for den gode overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelse med inspiration fra Danmarks Evalueringsinstitut og Horsens Kommune, som begge har udarbejdet anbefalinger til den gode overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelse.

Initiativet skal udvikles og afprøves ved det kommende skoleskifte for unge i sommeren 2020.

Oplysning om social (mis)forståelse: "Jeg er helt normal"

Formål

De unge spejler sig i høj grad i hinanden - og med Facebook, Instagram, Snapchat og andre sociale medier, er der meget fokus på at udstille det "perfekte liv". Det bekræfter dem i en fælles misforståelse af det 'normale ungeliv'.

For at synliggøre flertalsmisforståelser om det normale ungeliv er initiativ 3 rettet imod at skabe større bevidsthed om et normalt liv som ung. Formålet er at prikke til - og påvirke bevidstheden blandt unge for at øge de unges robusthed og bevidsthed om, at 'jeg er helt normal', også når livet opleves svært.

Hvem står bag, og hvad er status?

Med inspiration fra Sundhedsstyrelsens materiale om alkohol og rusmidler til 7.-9. klassetrin udvikles et tilsvarende koncept, der skal øges bevidstheden blandt de unge om, hvad et "normalt" ungeliv er.

Konceptet udvikles med Aarhus kommune som tovholder i samarbejde med Metodecentret. Alle 19 kommuner er inviteret ind i udviklingsarbejdet, hvor Sundhedsstyrelsen også deltager.

Konceptet skal afprøves i folkeskoler. Resultatet af arbejdet bliver et undervisningsmateriale til alle kommuner til brug i folkeskoleklasser, vejledninger til lærere, SSP-konsulenter med videre samt en sprednings- og kommunikationsstrategi for indsatsen.

Afprøvning af en fremskudt regional funktion i børne- og ungdomspsykiatrien

Formål

Flere og flere børn og unge kæmper med psykisk sårbarhed, mentale sundhedsproblemer og psykiske lidelser. Samtidig kan børn og unge med mistro og tegn på en psykisk lidelse, som lette tilfælde af angst og depression, have vanskeligt ved at få den rette hjælp i samspillet mellem den regionale psykiatri og de kommunale indsatser. Derfor er der på satspuljeaftalen for 2018-2021 afsat midler til en fremskudt funktion i børne- og ungdomspsykiatrien (BUA).

Formålet med puljen er at styrke indsatsen for de børn og unge, som ikke har behov for en indsats i børne- og ungdomspsykiatrien, men har et behov for en intensiv indsats i nærmiljøet. Samtidig er formålet at styrke samarbejdet på tværs af sektorer om integrerede indsatser for målgruppen.

Hvem står bag, og hvad er status?

Region Midtjylland har sammen med 14 midtjyske kommuner fået tilsagn om Satspuljemidler til at afprøve tre delprojekter fra 2018 til 2021.

Delprojekt 1: Forebyggelse af angst og depression hos børn og unge. Formålet er at nedbringe antallet af børn og unge, der lider af angst og depression. Dette sker gennem fokus på den tidlige forebyggelse og opkvalificering af fagprofessionelle og forældre.

Delprojekt 2: Forebyggende indsats ved begyndende skolevægring. Formålet med delprojektet er at udvikle en systematisk og vidensbaseret praksis for det tidlige, opsporende og forebyggende arbejde med børn og unge, der udviser begyndende skolevægring på grund af lettere psykiske vanskeligheder.

Delprojekt 3: Henvielse for almen praksis. Formålet er at give de alment praktiserende læger en mulighed for at henvise til kommunen som alternativ til henvielse til børne- og ungdomspsykiatrien. Viden fra projekterne vil blive inddraget i alliancens arbejde blandt andet ved at sikre, at deltagere fra relevante delprojekter indgår i udvikling og kvalificering af alliancens andre initiativer.

En afsluttende konference for de tre delprojekter er i støbeskeen. Dermed kan den opsamlede viden formidles både på tværs af delprojekterne og til de kommuner, som ikke er med i projektet.

Én borger - ét fælles forløb

Formål

Én borger - ét fælles forløb handler om at udvikle samarbejdet om borgerens forløb fra start til slut på tværs af kommuner, regionspsykiatrien og de praktiserende læger, så der er sammenhæng i indsatsen for borgeren.

Hvem står bag, og hvad er status?

Randersklyngen og Aarhusklyngen udvikler og afprøver løsningsmodeller.

På vej mod job trods svær psykisk sygdom

Vi ved, at en tilknytning til arbejdsmarkedet er essentiel for at sikre borgerens mentale sundhed. Aarhusklyngen arbejder i forvejen med en model, der har til hensigt at fastholde borgere med psykisk sygdom på arbejdsmarkedet. Modellen hedder Morfeus. Initiativet har foreløbigt vist gode resultater for borgere, der har været i et forløb.

Forebyggelse af akutte indlæggelser (psykiatri) - den rigtige løsning i situationen samt den gode udskrivelse

Randersklyngen arbejder med tiltag som skal forebygge akutte psykiatriske indlæggelser - der arbejdes konkret på at finde en bedre løsning end indlæggelse, hvis muligt. Der arbejdes konkret med:

- indførelse af speciallægetelefon, hvor Hospitalsvisitationen kan viderestille praktiserende læger til en psykiatrisk speciallæge,
- forandringspakker, hvor en borger med psykosociale problemer indlægges 1. gang kontaktes kommunen, som ringer borgeren op førstkommande hverdag,
- akutte netværksmøder mellem relevante parter, når en borger har haft gentagne indlæggelser.

Derudover arbejder Randersklyngen med den gode udskrivelse, der skal sikre, at personer med psykisk sårbarhed får den nødvendige støtte til egen mestring efter udskrivelse fra en psykiatrisk indlæggelse. Dette arbejde er for at sikre en sammenhængende indsats mellem kommune, region og praktiserende læger samtidig med, at borgeren er selvbestemmende i eget forløb.

Sundhedsvisitationer i alle klynger

Formål

Alle med akut sygdom skal henvises til den rette behandling fra start. Det vil initiativ 7 sikre ved at understøtte fx vagtlægers og praktiserende lægers visitationer af borgere med akut psykisk sygdom.

Målsætningen er, at læger skal have let adgang til og overblik over alle tilgængelige akuttilbud som bliver tilbudt i klyngerne. Det gælder både psykiatriske og somatiske tilbud. Derfor skal et overblik over de tilgængelige psykiatriske akuttilbud ligge tilgængeligt hos og formidles fra sundhedsvisitationer på de fem akuthospitaler.

Ved at have sundhedsvisitationer med overblik over tilbud sikrer vi, at borgerne altid bliver visiteret til det relevante tilbud i en akut situation, uanset om borgeren har behov for en akut indlæggelse, om der er brug for en tid dagen efter, eller om borgeren vil have mest gavn af et kommunalt tilbud.

Sundhedsvisitationerne bliver altså et supplerende tilbud om overblik og koordinering i de situationer, hvor aktørerne ikke har fuldt overblik over mulighederne.

Hvem står bag, og hvad er status?

Bag initiativet står parterne bag Sundhedsaftalen i Region Midtjylland: regionen, kommunerne og Praktiserende Lægers Organisation i Midtjylland (PLO-M). Region Midtjyllands Sundhedskoordinationsudvalg godkendte den 13. december 2019 en tværsektoriel samarbejdsaftale om sundhedsvisitationer. Samarbejdsaftalen beskriver de overordnede ambitioner og rammer for sundhedsvisitationerne, som skal etableres i de eksisterende hospitalsvisitationer på regionens fem akuthospitaler.

Samarbejdsaftalen skal godkendes i Regionsrådet og i de 19 kommuners byråd for derefter at blive implementeret i de fem klynger i regionen.

Initiativer for de mest udsatte borgere

Formål

De mest udsatte borgere med svær psykisk sygdom har behov for en styrket fælles indsats, da det ofte er disse borgere, der falder mellem stolene. Det er borgere med psykisk sygdom og misbrug, selvskadende adfærd og udadreagerende adfærd – og ofte en kombination af disse.

Målet med initiativ 8 er at styrke samarbejdet mellem regionen, kommunerne og praktiserende læger om de mest udsatte borgere gennem konkret udvikling, kvalificering og afprøvning af løsningsmodeller.

Hvem står bag, og hvad er status?

Midtklyngen

Midtklyngen arbejder med implementering af tværsektorielle teams, som har et helhedsorienteret fokus på borgeren og borgerens mål og ønsker. Den spæde erfaring er, at teammedarbejderne oplever hurtigere fremgang i samarbejdet om borgernes forløb end tidligere. Målgruppen er borgere med problemstillinger som psykiatri, social udsathed og misbrug eller svær psykiatri uden misbrug.

Vestklyngen

Vestklyngen arbejder med at afprøve og udvikle en samarbejdsmodel med fokus på teams, hvor målgruppen er borgere, der samtidig med deres psykiske sygdom har et misbrug. Klyngens evaluering af arbejdet med teams har sat fokus på spørgsmål om, hvem der bør inkluderes i de givne teams, hvor ofte teamdeltagerne bør mødes og intern teamkommunikation.

Udgående ambulante teams

Formål

Initiativet har til formål at styrke indsatsen for borgere med psykisk sygdom i nærmiljøet. Dette ved at styrke den udgående ambulante kapacitet i voksenpsykiatrien og samarbejder herom. Som en del af det regionale budgetforlig for 2019 afsatte regionsrådet 50 mio. kr. til et løft af psykiatrien, heraf 8 mio. kr. til en harmonisering af den udgående ambulante aktivitet på tværs af regionen. Formålet er at skabe hurtig kontakt, forebygge indlæggelser og fremme tidlig udskrivelse.

De udgående teams kan rykke ud til borgernes hjem og foretage ambulante behandling i hjemmet. Hensigten er at skabe hurtig og tæt kontakt ved behov og dermed forebygge en indlæggelse eller fremme tidligere udskrivelse. Indsatsen i de udgående teams er ofte korterevarende intensive forløb (4-8 uger).

Der er udgående regionale teams i alle klynger. I fire klynger (Aarhus, Midt, Vest og Randers) er der tale om flere udgående teams, hvor nogle dækker flere kommuner, mens andre dækker én kommune. I en enkelt klynge (Horsens) er der tale om ét udgående team, der dækker klyngens fire kommuner.

Hvem står bag, og hvad er status?

Der er i regi af Alliancen om den nære psykiatri udarbejdet et rammepapir for samarbejdet mellem kommuner, region og almen praksis om regionale udgående teams i psykiatrien.

Fem samarbejdsprincipper udgør kernen i rammepapiret. Det handler bl.a. om gensidig samarbejds- og informationspligt, kort reaktionstid, tilgængelighed, relationsdannelse og rådgivning og sparring.

Den 30. oktober 2019 godkendte Sundhedskoordinationsudvalget et udkast til rammepapir for samarbejdet mellem region, kommuner og almen praksis om regionale, udgående teams i psykiatrien. Rammepapiret er sendt til politisk godkendelse i de 19 kommuner og i regionsrådet med henblik på ikrafttrædelse 1. januar 2020 og med 2020 afsat til udmøntning. Selve udmøntningen aftales i det lokale klyngesamarbejde.

IT og kommunikation på tværs

Formål

Formålet med initiativ 10 er at skabe velfungerende elektronisk kommunikation mellem region, kommune og praktiserende læger. Kommunikation på tværs indenfor psykiatrien er en udfordring, da mange forskellige sektorer og kommunale forvaltninger er involveret samtidig med at de værktøjer, der anvendes (Medcom-standarder), i høj grad er rettet mod somatisk sygdom - ikke psykisk sygdom. En velfungerende tværsektoriel kommunikation kan således understøtte de øvrige initiativer i Alliancen og komme borgerne til gavn.

Hvem står bag, og hvad er status?

En tværsektoriel arbejdsgruppe med repræsentanter fra region, kommuner og praktiserende læger har arbejdet med at finde anbefalinger til at sikre elektronisk kommunikation. Gruppen har arbejdet med at identificere problemstillinger og barrierer for den elektroniske kommunikation på tværs af sektorer.

Gruppen har formuleret en række anbefalinger for bedre kommunikation med inspiration fra andre landsdele og eksisterende erfaringer i Midtjylland. Gruppen har skitseret to konkrete forslag til, hvordan den elektroniske kommunikation på kortere sigt kan styrkes indenfor psykiatriområdet. Begge forslag tager udgangspunkt i eksisterende løsninger, og hvordan fremtidig brug kan styrke den tværsektorielle kommunikation. Der arbejdes videre med implementering af de pågældende anbefalinger.

Bedre forebyggelse og behandling af selvskade

Formål

Selvskadende adfærd blandt unge er gennem en årrække blevet et meget udbredt fænomen i hele den vestlige verden. Også i Danmark er der i de senere år lavet flere studier, som viser en stærkt bekymrende udvikling.

Udviklingen i antallet af unge der selvskader, indskriver sig i en bredere problemstilling omkring stigende psykisk mistrivsel blandt unge i Danmark, og flere peger på at udbredelsen af mistrivsel og selvskadende adfærd viser, at der er tale om et regulært folkesundheds- og samfundsproblem. Litteraturen peger på, at der er risiko for, at de unge fortsætter med at skade sig selv i mange år, hvis selvskaden ikke bliver behandlet.

Selvskade har store konsekvenser både for den der selvskader, for de pårørende, for det frontpersonale, som er i kontakt med den selvskadende, og for samfundet som helhed.

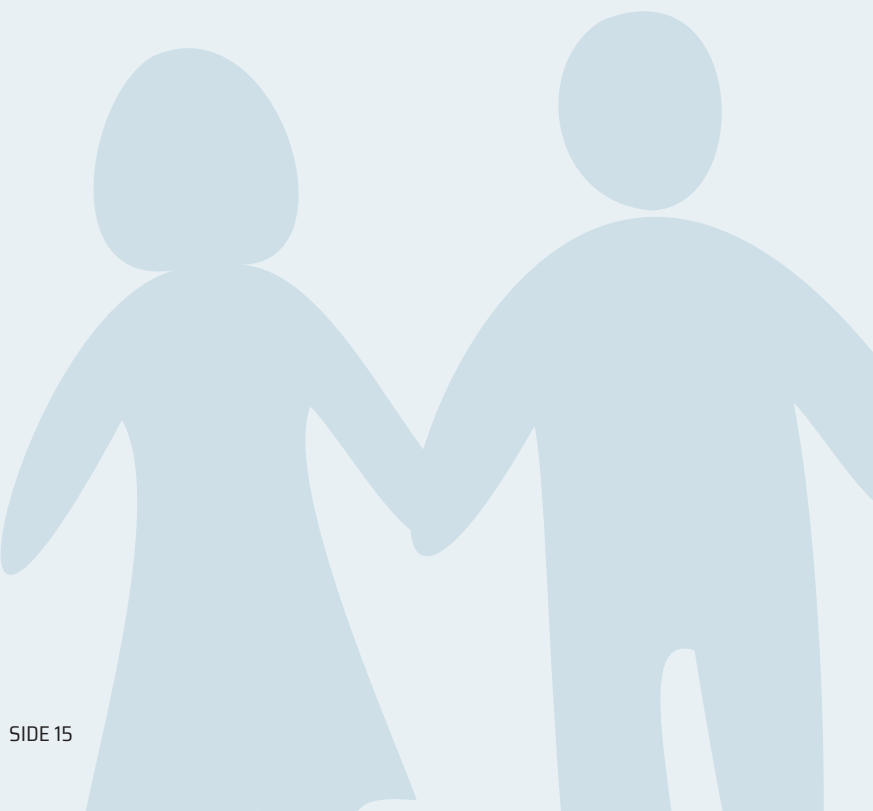
Generelt repræsenterer selvskadende adfærd en meget stor behandlingsmæssig udfordring, og der er mangel på konkrete indsatser, som er rettet mod opsporing, forebyggelse og behandling af selvskade.

Der er derfor behov for en langt mere systematisk og bredere indsats end tilfældet er i dag – både kommunalt, regionalt og tværsektorielt – for at forebygge, at stadigt flere udvikler behandlingskrævende selvskade.

Hvem står bag, og hvad er status?

En arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra region, kommuner, praktiserende læger og Landsforeningen mod spiseforstyrrelse og selvskade (LMS) er med dette afsæt i gang med at udarbejde en række anbefalinger, så der kan skabes en bredere og mere sammenhængende palette af tilbud, som er målrettet forebyggelse og behandling af selvskade. Særligt er fokus på etablering af tidligere indsatser, så færre unge udvikler behandlingskrævende eller svær selvskade.

Arbejdsgruppen er i proces, hvor der arbejdes med muligheder for nye samarbejder, både i forhold til at etablere en mere systematisk og tidlig indsats i kommunerne, fælles kompetenceudvikling mellem sektorerne og bedre, mere sammenhængende forløb for borgere, der har selvskadende adfærd. Der arbejdes nu videre med at konkretisere mulighederne.

EN FÆLLES RETNING FOR DEN NÆRE PSYKIATRI
I REGION MIDTJYLLAND

Yderligere information samt kontaktoplysninger på
www.sundhedsaftalen.rm.dk/Den-naere-psykiatri/

Her kan du også løbende følge den videre udvikling i
forhold til initiativerne og Alliancen generelt.